

Amisbarometri 2022

Poimintoja tuloksista

#aitoamis #avoindata

amisbarometri.fi

Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto - SAKKI ry
sakkiry.fi

Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otus sr
otus.fi

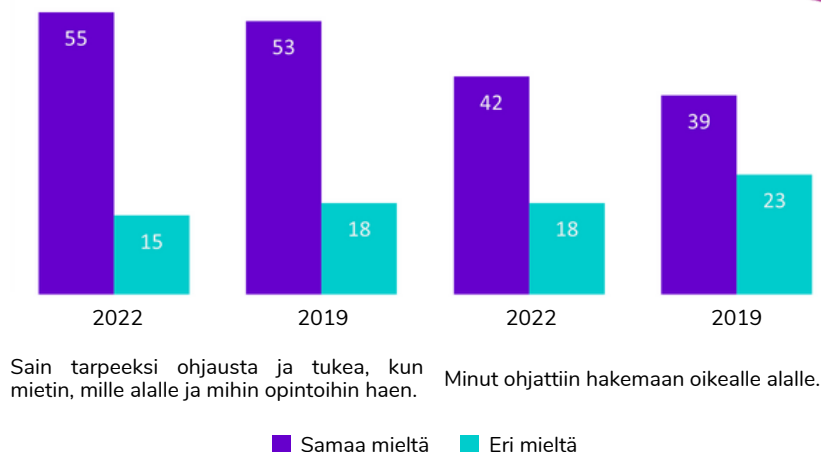
Aitoa amista, avointa dataa.

Vuoteen 2019 verrattuna tyytyväisyys alavalintaan on lisääntynyt.

Oppivelvollisuus laajeni vuoden 2021 alussa kattamaan toisen asteen tutkinnot 18 ikävuoteen saakka. Amisbarometri mahdollistaa koetun tyytyväisyyden vertailun ennen ja jälkeen uudistuksen. Vuoden 2019 tiedonkeruuseen verrattuna tyytyväisyys alavalintaan ja hakuvaiheen opinto-ohjaukseen on hieman lisääntynyt ja tyytymättömyys vähentynyt.

Alle 20-vuotiaista 71 prosenttia koki saaneensa vähintään osittain tarpeeksi ohjausta ja tukea alanvalintaan ja 53 prosenttia koki, että heidät ohjattiin hakemaan vähintään osittain oikealle alalle. Väärälle alalle ohjatuistakin yli kolmasosa piti opintoja edeltävää ohjausta ja tukea riittävänä. Opintojen edetessä tyytyväisyys ohjaukseen ja alavalintaan laski hieman, mutta tyytyväisyys pysyi keskimäärin korkeana.

Tyytyväisyys ohjauksen ja tuen määrään laski sitä mukaa, mitä tyytymättömämpi vastaaja oli alavalintaansa.

Alle 20-vuotiaista nuorista 16 prosenttia koki, että heidät ohjattiin väärälle alalle, ja 21 prosenttia oli vaakalaudalla asian suhteen.

Nuorista 10 prosenttia ei osannut ainakaan vielä arvioida kysymystä. Isolta vaikuttavaa epävarmojen osuutta voi selittää se, että peruskoulun päättäneillä nuorilla ei välttämättä vielä ole selkeää kuvaa toiveammattistaan tai omista vahvuuksistaan. Tällöin nuori on vastaushetkellä vasta arvioimassa sitä, oliko valinta onnistunut. Vaihtoehtoisesti opiskelu tai opiskeluyhteisö ei ole vastannut odotuksia, mikä saa epäilemään alavalintaa.

Miehet olivat hieman tyytyväisempiä alavalintaa koskevaan ohjaukseen.

Muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea äidinkielenään puhuvien joukossa sekä vahva samanmielisyys että vahva erimielisyys olivat hieman muita korkeampia: muita kieliä puhuvista kolmasosa koki, että heidät ohjattiin täysin oikealle alalle, ja 12 prosenttia, että heidät ohjattiin täysin väärälle alalle. Eroa selittävien tekijöiden paikantaminen on jätetty tämän tarkastelun ulkopuolelle, mutta mahdollisia syitä saattavat olla epäyhdenvertainen opinto-ohjaus perusasteella tai opiskelualalla koettu syrjintä tai ulkopuolisuus.

Nuorista 39 prosentilla ei ollut ennen hakemista vahvaa mielenpidettä siitä, mitä alaa mieluiten haluaisi opiskella, kun taas 38 prosentilla mielipide oli ainakin osittain selvä. Noin joka kuudes (15 prosenttia) toiveistaan epätietoinen olisi kaivannut enemmän ohjausta tai tukea, kun taas toiveistaan selvillä olevien joukossa osuus oli joka seitsemäs (12 prosenttia).

Vastaajista 72 prosenttia oli saanut opettajalta vähintään osittain tarpeeksi tietoa opiskeluun liittyvistä asioista.

Tyytyväisyys oppilaitoksessa saatuun opastukseen ja ohjaukseen on pysynyt pääsääntöisesti muuttumattomana kyselykierrosten välillä. Vastaajista 72 prosenttia oli saanut opettajalta vähintään osittain tarpeeksi tietoa opiskeluun liittyvistä asioista ja 63 prosenttia vähintään osittain tarpeeksi tietoa työelämästä ja työpaikoista. Vanhemmat opiskelijat olivat keskimäärin tyytyväisempiä saamaansa ohjaukseen. On mahdollista, että vanhemmat opiskelijat osaavat pyytää ja vaatia opastusta silloin, kun sitä tarvitsevat. Alle 20-vuotiaista 67 prosenttia oli saanut opettajalta vähintään osittain tarpeeksi tietoa opiskeluun liittyvistä asioista ja 64 oli saanut vähintään osittain tarpeeksi tietoa työelämästä ja työpaikoista.

Vastaajista 10 prosenttia olisi tarvinnut opinto-ohjaajalta enemmän tukea nykyisiin opintoihin.

Viisi prosenttia koki opintojensa hidastuneen opinto-ohjauksen riittämättömän määrän vuoksi. Miesten kohdalla opinto-ohjauksen koettu tarve näyttää olevan osittain yhteydessä ikään, sillä alle 20-vuotiaista miehistä vain kolme prosenttia kokee opintojen hidastuneen opinto-ohjauksen puutteen vuoksi, mutta osuus kipuaa aineiston

keskiarvon tuntumaan 20–29- ja vähintään 30-vuotiailla, eli kuuteen ja kahdeksaan prosenttiin. Muuta sukupuolta olevien ja niiden jotka eivät halunneet kertoa sukupuoltaan opinnot olivat hidastuneet opinto-ohjauksen puutteen vuoksi kaksi kertaa useammin kuin aineistossa keskimäärin.

Muita kieliä puhuvat alle 20-vuotiaat olivat pääsääntöisesti yhtä tyytyväisiä ohjaukseen kuin suomea, ruotsia ja saamea puhuvatkin. Poikkeuksen tekee opettajalta saatu tieto työelämästä ja työpaikoista, minkä kohdalla tyytyväisten osuus oli 10 prosenttiyksikköä suomenkielisiä pienempi. Vanhemmat muita kieliä puhuvat olivat puolestaan hieman suomenkielisiä tyytyväisempiä saamaansa ohjaukseen kaikkien kysymysten kohdalla.

Vastaajista 44 prosenttia koki saaneensa opinto-ohjaajalta riittävästi tietoa jatko-opinnoista.

Opiskeluryhmässä viihtyminen ja opinnoissa koettu hyvinvointi ovat ensiarvoisen tärkeitä sujuvan opiskelun ja työelämään siirtymisen kannalta. On todennäköistä, että poikkeusolot ovat heikentäneet mahdollisuuksia tutustua opiskelutovereihin kevästä 2020 lähtien. Vastaajista 40 prosenttia oli mielestään tutustunut täysin riittävästi muihin opiskelijoihin ja 25 prosenttia osittain riittävästi. Tyytyväisten osuus oli noin 4 prosenttiyksikköä aiempia kyselykieroksia pienempi.

Alle 20-vuotiaista miehistä puolet kertoi tutustuneensa

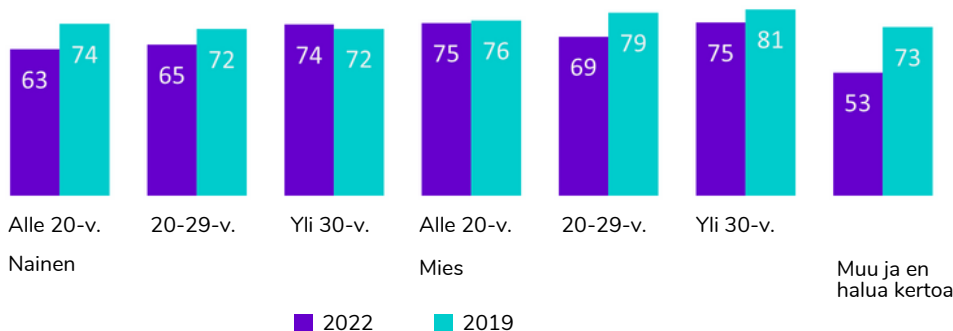
täysin riittävästi muihin opiskelijoihin, kun taas naisista näin koki 37 prosenttia ja muuta sukupuolta olevista ja niistä, jotka eivät halunneet kertoa sukupuoltaan, vain kolmasosa. Ero sukupuolten välillä tasaantui vanhemmissa ikäluokissa osittain. Alle 20-vuotiaat miehet erosivat muista, sillä heidän joukossaan kokonaistyytyväisyys tutustumiseen oli viisi prosenttiyksikköä aiempaa korkeampi.

Aiempiin kyselykierroksiin verrattaessa huomataan, että opiskelutovereihin tutustumisen vaje on kohdistunut etenkin naisiin ja muuta sukupuolta oleviin ja niihin, jotka eivät halunneet kertoa sukupuoltaan.

Alle 20-vuotiaat miehet erosivat muista, sillä heidän joukossaan kokonaistyytyväisyys tutustumiseen oli viisi prosenttiyksikköä aiempaa korkeampi.

Alle 20-vuotiaista miehistä puolet ja naisista sekä muuta sukupuolta olevista noin kolmasosa piti opiskeluryhmän yhteishenkeä erittäin hyvänä. Kokemus yhteishengestä parani etenkin naisilla iän myötä. Oppilaitoksessa saman alan opiskelijoiden joukkoon kuuluvien osuudet olivat samankaltaiset, tosin huomionarvoista on, että 20–29-vuotiaat miehet kokivat yhteenkuuluvuutta vähemmän, kuin nuoremmat miehet.

Tunnen, että kuulun saman alan opiskelijoiden joukkoon oppilaitoksessani.

Opintojen keskeyttämistä ja alan tai oppilaitoksen vaihtoa edeltää usein alan vetovoimatekijöiden ja alalta pois työntävien tekijöiden arviointi tai vaihtoehtoisesti merkittävä elämäntilanteen muutos.

Amisbarometrista selviää, että noin joka viides muuta sukupuolta olevista ja niistä, jotka eivät halunneet kertoa sukupuoltaan, oli harkinnut opintojen keskeyttämistä tai opiskelupaikan vaihtoa.

Nuorilla, alle 20-vuotiailla naisilla osuus oli yhdeksän prosenttia ja kaiken ikäisillä miehillä sekä vanhemmilla naisilla kuusi prosenttia, joten sukupuoli-vähemmistöjen altistuminen keskeyttämisriskiä pahentaville tekijöille vaikuttaa huolestuttavan suurelta.

Yleisimmät syyt harkita keskeyttämistä liittyivät aineiston perusteella alan tai opiskelun kiinnostavuuteen, opetuksen laatuun tai organisointiin, oppimisvaikeuksiin tai terveydellisiin syihin (vähintään 20 prosenttia keskeyttämistä harkinneista). Muuta sukupuolta olevilla ja niillä, jotka eivät halunneet kertoa suku-

puoltaan, korostuivat lisäksi kiusaaminen tai häirintä (19 prosenttia) ja syrjintä tai rasismi (16 prosenttia).

Oppilaitosten ja työpaikalla tapahtuvan oppimisen turvallisuudessa on kehittämisen varaa.

Vastaajista viisi prosenttia koki oppilaitoksensa turvattomaksi ja viisi prosenttia työpaikan.

Alle 20-vuotiaista miehistä 64 prosenttia koki olonsa täysin turvallisiksi, naisista 54 prosenttia ja vain 35 prosenttia muuta sukupuolta olevista ja niistä, jotka eivät halunneet kertoa sukupuoltaan. Turvallisuudentunne parani miehillä ja naisilla iän myötä siten, että yli 30-vuotiaiden ryhmässä eroa miesten ja naisten välillä ei enää juuri ole. Oppilaitoksessa koetun turvattomuudentunteen ja turvallisuudentunteen osuudet ovat pysyneet pääpiirteissään muuttumattomina aiempien vuosien barometreihin verrattuna.

Toistuvien tulosten perusteella oppilaitosten on tehtävä henkilöstön ja opiskelijoiden yhteisöstä sellainen, jossa kaikki otetaan yhdenvertaisesti mukaan oppimiseen ilman pelkoa ulkopuolelle jäämisestä.

Työpaikalla tapahtuvan oppimisen koki täysin turvallisiksi puolet alle 20-vuotiaista miehistä ja naisista, mutta muuta sukupuolta olevista ja niistä, jotka eivät halunneet kertoa, vain 28 prosenttia. Turvallisuudentunne parani iän myötä etenkin naisilla 64 prosenttiin. Työpaikalla tapahtuvassa oppimisessa koetun matalamman turvallisuudentunteen tarkempien taustatekijöiden paikantaminen jätettiin tämän tarkastelun ulkopuolelle.

Vanhempien tai muun huoltajan kanssa asuvista alle 20-vuotiaista 57 prosenttia koki rahan riittäneen viimeisen puolen vuoden aikana hyvin. Osuus on pienentynyt muutamalla prosenttiyksiköllä vuoden 2019 kyselyyn verrattuna. Yksin, asuntolassa, solussa tai kimppakämpässä asuvista nuorista 43 prosenttia koki rahan riittäneen hyvin ja 29 prosenttia koki, että rahat riittivät juuri ja juuri ilman että menoista joutui tinkimään. Puolison kanssa asuvat nuoret kokivat huomattavasti muita useammin taloudellisia hankaluuksia.

Vuosien 2019 ja 2022 barometriaineistojen perusteella nuorten taloudellinen tilanne näyttää vanhempia paremmalta. Nuorimmassa ikäryhmässä rahan riittävyys tuotti jatkuvia hankaluuksia kahdeksalla prosentilla, kun taas tätä vanhemmilla hankaluuksia oli noin 17 prosentilla.

Vuoden 2022 Amisbarometrissa opintolainaa nosti elämisen rahoittamista varten neljä prosenttia alle 20-vuotiaista, 30 prosenttia 20–29-vuotiaista ja 10 prosenttia tätä vanhemmista. Alle 20-vuotiaista yksin, asuntolassa, solussa tai kimppakämpässä asuvista 12 prosenttia nosti tällä hetkellä opintolainaa ja puolison kanssa asuvista 17 prosenttia.

Opintolainaa oli elämänsä aikana nostanut 11 prosenttia alle 20-vuotiaista, 55 prosenttia 20–29-vuotiaista ja 37 prosenttia tätä vanhemmista.

Alle 20-vuotiaiden joukossa opintolainan nostaminen oli ollut yleisintä niiden joukossa, jotka eivät asuneet vanhempien tai muun huoltajan luona. Näistä 25 prosenttia oli nostanut opintolainaa, kun taas huoltajan kanssa asuvista opintolainaa oli nostanut seitsemän prosenttia.

Opintolainan nostaminen joskus elämän aikana on yleistynyt vuoden 2019 Amisbarometriin verrattuna. Vanhempien tai muun huoltajan luona asuvista nuorista seitsemän prosenttia oli nostanut opintolainaa (+2 prosenttiyksikköä). Kaikkien 20–29-vuotiaiden joukossa osuus oli noussut 56 prosenttiin (+14 prosenttiyksikköä) ja tätä vanhemmilla 37 prosenttiin (+21 prosenttiyksikköä).

Lähiopetuksen määrä näyttää vakiintuneen aiempaa matalammalle tasolle vuoden 2018 ammatillisen koulutuksen reformin jälkeen. Vuosina 2015 ja 2017 ensisijaisesti opiskelevista puolet kertoi tavallisen viikon koostuvan yli 25 tunnista opettajan pitämää lähiopetusta. Vuosina 2019 ja 2022 tämä tuntimäärä täyttyi joka kolmannella.

Vuosina 2019 ja 2022 noin puolet ensisijaisesti opiskelevista kertoi olevansa lähiopetuksessa korkeintaan 20 tuntia viikossa.

Ensisijaisesti opiskelevien työpaikalla tapahtuvan oppimisen tuntimäärät näyttivät puolestaan hieman kasvaneen. Vuoden 2022 kyselyssä 41 prosenttia kertoi viikkotuntimääränsä olevan yli 20 tuntia kun vastaajat rajataan niihin, joiden viikkotuntimäärä työpaikalla oli vähintään 1-5 tuntia. Vuoden 2019 kyselyssä osuus oli 30 prosenttia.

Vuoden 2022 vastaajista kaksi kolmasosaa piti opettajan pitämän oman alan opetuksen määrää sopivana ja 28 prosenttia kaipasi sen lisäämistä.

Työn ohella opiskelleet toivoivat hieman muita enemmän oman alan opetuksen lisäämistä. Työpaikalla tapahtuvan oppimisen määrään tyytyväisten osuus oli sama kuin lähiopetuksen kohdalla, eli kaksi kolmasosaa. Työpaikalla oppimisen määrää olisi kasvattanut 24 prosenttia vastaajista. Osuuksissa ei ollut merkittäviä eroja opiskelun päätoimisuuden mukaan sitä lukuun ottamatta, että ensisijaisesti muuta kuin opiskelua tai työtä tekevät toivoivat työmäärän vähentämistä hieman muita useammin.

Pääsääntöisesti opetuksen määrään tyytyväisten osuudet olivat hieman kasvaneet edellisiin tiedonkeruisiin verrattuna. Myös opetuksen laatuun tyytyväisten osuus oli kasvanut muutamalla prosenttiyksiköllä. Opetuksen laatua piti enimmäkseen hyvänä 43 prosenttia vastaajista, osittain hyvänä 34 prosenttia ja huonona 10 prosenttia.

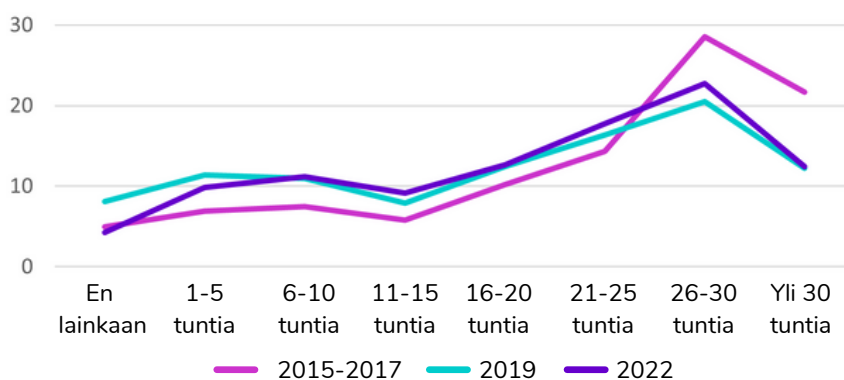
Arvio opetuksen laadusta oli selvästi yhteydessä siihen, toivooko vastaaja enemmän opettajan pitämää oman alan opetusta. Opetuksen laatuun tyytymättömistä puolet toivoi oman alan opetuksen lisäämistä, kun muilla osuudet vaihtelivat 21 ja 30 prosentin välillä. Sen sijaan arvio opetuksen laadusta ei ollut yksiselitteisesti yhteydessä lähiopetuksen viikkotuntimäärään.

Ensimmäisen vuoden opiskelijoista 59 prosenttia ja tätä pidemmällä olevista 94 prosenttia oli tehnyt etäopintoja koronaepidemian aikana.

Etäopetuksessa saadun tuen määrään oltiin jossain määrin tyytyväisiä.

Jos rajataan tarkastelu etäopetuksessa olleisiin huomataan, että koronajärjestelyihin liittyvän tuen tarve oli suurempi niillä, jotka ovat opiskelleet yli yhden vuoden ajan.

Lähiopetuksen määrä tavallisen viikon aikana ensisijaisesti opiskelevilla (%)

10 prosenttia ensimmäisen vuoden opiskelijoista ja 15 prosenttia pidemmällä olevista olisi tarvinnut tukea oppilaitokselta, mutta ei ollut sitä saanut.

Etäopetuksessa olleista ensimmäisen vuoden opiskelijoista puolet ei ollut tarvinnut tukea, 28 prosenttia sai jonkin verran tukea ja 15 prosenttia paljon. Toista vuotta tai enemmän opiskelevista etäopetuksessa olleista 38 prosenttia ei tarvinnut tukea, 34 prosenttia sai jonkin verran tukea ja 14 prosenttia paljon.

Paljon koronan aikaista tukea saaneista 55 prosenttia oli saanut opinto-ohjaajalta tarvitsemansa määrän tukea nykyisiin opintoihin. Osuus oli kolmasosa niillä, jotka saivat jonkin verran tukea, eivät tarvinneet tukea tai eivät olleet etäopetuksessa.

Riittämättömästi tukea saaneista vain 15 prosenttia koki opinto-ohjaajan olleen täysin tavoitettavissa. Tulos viittaa opinto-ohjauksen riittävän resursoinnin tärkeyteen.

Tarve poikkeusolojen aikaiselle tuelle on yhteydessä myös nykyiseen tuen tarpeeseen. Niistä, jotka olisivat tarvinneet tukea poikkeusolojen aikaan, 62 prosenttia tarvitsisi enemmän tukea opiskeluun myös vastaushetkellä. Jonkin verran tukea saaneista 39 prosenttia tarvitsisi enemmän tukea vastaushetkellä. Muissa ryhmissä tukea tarvitsisi 20-30 prosenttia. Yhteensä seitsemäntoista prosenttia kaikista vastaajista koki opintojensa hidastuneen poikkeusjärjestelyiden vuoksi. Ensimmäisen vuoden opiskelijoista näin koki 9 prosenttia ja pidemmällä olevista 27 prosenttia. Opinto-ohjaajalta osittain tai täysin riittävästi tukea saaneista näin koki noin 25 prosenttia ja muista korkeintaan 17 prosenttia.

Mikä on Amisbarometri?

Amisbarometri on kerätty kahden vuoden välein vuodesta 2015 ja sen tavoitteena on tuottaa seurantatietoa ammattiin opiskelevien koulutuksesta, hyvinvoinnista ja tulevaisuudennäkymistä. Amisbarometrin avulla suomalaisesta ammatillisesta koulutuksesta halutaan kehittää maailman parasta!

Monipuolinen kysely käsittelee muun muassa koulutukseen haakeutumista, opiskelua, hyvinvointia, työssäkäyntiä, toimeentuloa, asumista, tulevaisuusodotuksia ja sosiaalisia suhteita. Vastaajista 40 prosenttia oli alle 20-vuotiaita, 25 prosenttia 20–29-vuotiaita ja 25 prosenttia tätä vanhempia.

Amisbarometri on vapaasti hyödynnettävissä oppilaitosten omiin tarpeisiin, tutkimus- ja asiantuntijakäyttöön sekä medialle. Tietoa kerätään, jotta voisimme luoda ratkaisumalleja ammatillisesta koulutuksesta koskeviin haasteisiin ja tuoda amisten näkökulmaa mukaan julkiseen keskusteluun.

Tähän esitteeseen on poimittu muutamia tuloksia vuonna 2022 kerätystä Amisbarometrasta.

Tämä on kuitenkin vasta ensivaikutelma. Lisää tuloksia Amisbarometrasta löydät sivulta amisbarometri.fi.

Opiskelijat, oppilaitokset, yritykset, tutkijat, toimittajat ja sinä voitte käyttää Amisbarometrin tuloksia työssänne. Tutustukaa, tutkikaa, käyttekää ja raporttoikaa. Amisbarometri kuuluu meille kaikille!

Amisbarometrin toteutus

Amisbarometri 2022 on tehty Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Tradekan tuella ja sen toteutuksesta ovat vastanneet Suomen Ammattiin Opiskelevien liitto – SAKKI ry sekä Opiskelun ja koulutuksen tutkimussäätiö Otus sr.

Amisbarometrin tiedonkeruu toteutettiin marraskuusta maaliskuuhun 2021–2022. Kysely suunnattiin kaikille ammatillisen toisen asteen opiskelijoille. Ammatillisten perustutkintojen lisäksi aineisto kattaa ammattitutkinnot, erikoisammattitutkinnot, valmentavat koulutukset, tutkintojen osat ja muut ammatilliset koulutukset.

SAKKI ja Otus kutsuivat kaikki OKM:n alaiset toisen asteen koulutusta tarjoavat oppilaitokset osallistumaan tutkimukseen. Oppilaitokset järjestivät vastaa-mistilanteen parhaaksi katso-mallaan tavalla tai välittivät kyselylinkin opiskelijoilleen. Vastauksia saatiin yhteensä 74 koulutuksen järjestäjältä (49 %) ja 84 oppilaitoksesta (53 %). Kyse-lyyn vastasi 14460 opiskelijaa.

Oppilaitoskohtaiset erot vastaa-jamäärissä on oikaistu painotuk-sella, jossa tutkimusaineisto jälkiositettiin vastaajan ikäluo-kan, sukupuolen ja äidinkielen mukaan. Ositteiden jakaumia verrattiin OPH:n rekisteriaineis-toon (Vipunen-tietokanta, opis-kelijamäärä vuodet 2015 ja 2017, netto-opiskelijamäärä vuosi 2019 ja vuoden 2022 tammi-helmi-kuu).

Vuoden 2019 aineisto tarjosi tarkempaa tietoa vähintään 30-vuotiaista opiskelijoista ja kieli-vähemmistöistä ryhmänä, ja vuo-den 2022 tiedonkeruussa näiden ryhmien osuudet vastaavat entis-tä tarkemmin perusjoukkoa. Anonymisoitu tutkimuskäyttöön tarkoitettu aineisto toimitetaan Yhteiskuntatieteellisen tieto-arkiston Aila-palveluun, josta se on yhdistettävissä aiempien vuo-sien aineistoihin.

AMIS BARO METRI

Tähän esitteeseen on poimittu muutamia tuloksia vuonna 2022 kerätystä Amisbarometrasta. Tämä on kuitenkin vasta ensivaikutelma. Lisää tuloksia Amisbarometrasta löydät sivulta amisbarometri.fi.

Opiskelun ja koulutuksen tutkussäätiö Otus on opiskelijaa lähellä oleva koulutuksen asiantuntija. Otus on perustettu vuonna 1989. Opiskelun ja koulutuksen lisäksi Otuksen tutkimusalueita ovat opiskelijoiden, nuorten ja valmistuneiden arki, hyvinvointi, työllisyys ja osaaminen.

SAKKI eli Suomen Ammattiin Opiskelevien Liitto perustettiin vuonna 1987. Olemme amisten ääni valtakunnan tasolla. Huolehdimme, että amiksia koskevissa uudistuksissa huomioidaan amisten näkökulma, ja että amisten kokemuksia kuunnellaan päätöksiä tehtäessä.

Tarjoamme opiskelijalle parhaan väylän päästä ja oppia vaikuttamaan. Toimintamme on amislähtöistä ja amiksia varten.

Olemme #amistenasialla